

Anoplus alpinobalticus

Kärrvägstekel

Steklar, Vägsteklar

NE NA LC DD NT **VU** EN CR RE
Sårbar (VU)
B1b(ii,iii,iv,v)c(iv)+2b(ii,iii,iv,v)c(iv)

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Hymenoptera (steklar), **Familj:** Pompilidae (vägsteklar), **Släkte:** *Anoplus* (borstvägsteklar), **Art:** *Anoplus alpinobalticus* - kärrvägstekel Wolf, 1965 **Synonymer:**

Kännetecken

Längd hona 7–9 mm, hane 6–8 mm. Kroppen är helt svart och den korta åtliggande kroppsbehåringen är övervägande brun men kan ha inslag av silverglänsande hår nedtill på mellanbröstets sidor och på höfternas insidor. Antennerna är långa och hos honan är antennsegment 3 drygt fyra gånger så långt som brett. Pannans centrala del och efterryggen (propodeum) har enbart åtliggande brun behåring och saknar utstående längre hår. Huvudet (sett framifrån) är brett med stora facettögon. Efterryggens (propodeums) yta är hos honan något skrovligare än hos andra svarta borstvägsteklar, men detta är en knappt märkbar karaktär som kräver hög förstoring. Ytans struktur påminner om ögonvägstekel *Arachnospila anceps* men är inte lika grov som hos denna art. Baklårens utsidor har en kort tilltryckt behåring. Längs de bakre skenbenens utsidor finns, liksom hos skogsvägstekel *Anoplus nigerrimus*, en rad med 3–5 styva borst som är tydligt längre än skenbenets halva bredd. Bakbenets fotsegment 4 är ungefär två gånger så långt som brett. Framvingarnas vingmärke är litet och tredje kubitalfältet är oftast kort och skaftat. Hanens bukplåt 4–5 har varsin tät grupp av långa utstående borst som (sedda från sidan) är snett bakåtriktade. Hos kärrvägstekel är gruppen av borst på bukplåt 4 sammanhängande, dvs. även i mitten är den helt täckt av något kortare borst, vilket enklast kan ses rakt bakifrån och snett underifrån. Hanens ändbukplåt är smal och utåt tillspetsad med en låg central köl.

Utbredning och status

I Finland fanns arten i flera provinser längs sydkusten, inklusive Åland, under första hälften av 1900-talet, där den tycks ha varit vanligare än någon annanstans inom det kända utbredningsområdet. Idag är det osäkert om den finns kvar i Norden. Utbredningsområdet omfattar Väst- och Mellaneuropa, där endast några få aktuella förekomster är kända. Enligt Straka m.fl. (2004) finns ett fynd från Turkiet och enligt Schmid-Egger & Wolf (1992) sträcker sig utbredningsområdet österut till Centralasien.

Ekologi

Inget är känt om levnadssättet hos kärrvägstekel. Arten tycks överallt vara mycket ovanlig. Likt vassvägstekel *Anoplus caviventris* kan kärrvägstekel ha en koppling till vassbestånd p.g.a artens stora sällsynthet. Det kan dock konstateras att kärrvägstekel saknar den modifiering av sista fotsegmentets klo som finns hos andra vasslevande arter, vilket är en anpassning till att utnyttja vassrör som boplats (van der Smissen 2003).

Två finska exemplar från olika fyndplatser finns med uppgift om insamlingsdatum, vilket i båda fallen är 15 juli.

Hot

Även tänkbara för arten mer "naturliga" habitat på Gotland är troligen hotade genom igenväxning med tall eller ag.

Övrigt

Etymologi: *alpinobalticus* (lat) = förekommande i alpina trakter och kring Östersjön; alpinus = alpin; balticus = baltisk.

Uttal: [anóplius alpinobáltikus]. Det vetenskapliga artnamnet *alpinobalticus* återspeglar dåligt artens verkliga geografiska utbredning och kan troligen bero på sammanblandning med närstående palearktiska arter.

Litteratur

Schmid-Egger, C. & Wolf, H. 1992. Die Wegwespen Baden-Württembergs (Hymenoptera, Pompilidae). – *Veröff. Naturschutz Landschaftsplege Bad.-Württ.* 67:267–370.

Straka, J., Boguschak, P., Tyrner, P. & Veprek, D. 2004. New important faunistic records of Hymenoptera (Chrysidoidea, Apoidea, Vespoidea) from the Czech Republic. – *Klapalekiana* 40:143–153.

Författare

Johan Abenius 2013.